

dr. sc. Geran-Marko Miletić*; Antun Plenković*

* Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Marulićev trg 19/I, 10000 Zagreb

O PROJEKTU

Znanstveno istraživački projekt *Sekundarno stanovanje i socijalna održivost lokalnih zajednica u Hrvatskoj* provodi Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, a u cijelosti ga financijski podupire Hrvatska zaklada za znanost. Ugovoreno trajanje projekta je 36 mjeseci, a planirani završetak projekta je 15. rujan 2017. godine.

ČLANOVI ISTRAŽIVAČKE SKUPINE

U interdisciplinarnoj istraživačkoj skupini okupljenoj oko ovoga projekta sudjeluju stručnjaci Instituta Pilar, Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te Hrvatskog katoličkog sveučilišta. Voditelj projekta je dr. sc. Geran-Marko Miletić, a u projektu su uključeni i dr. sc. Anka Mišetić, dr. sc. Roko Mišetić, dr. sc. Krešimir Peračković, dr. sc. Saša Poljanec Borić, dr. sc. Tomislav Smerić, dr. sc. Nenad Pokos, dr. sc. Sara Ursić, dr. sc. Mario Bara, dr. sc. Marica Marinović Golubić, dr. sc. Rašeljka Krnić i dr. sc. Mateo Žanić.

ISTRAŽIVAČKI PROBLEM

Sekundarno stanovanje, odnosno praksa povremenog boravaka zbog odmora i(li) rekreacije u vikendici, dakle, u drugom stanu ima dugu tradiciju u Hrvatskoj. U posljednjih pedesetak godina intenzivno širenje sekundarnog stanovanja proizvelo je oko 250.000 stanova za odmor (2011.), a samo u razdoblju 2001.-2011. njihov je broj narastao za oko 65.000 jedinica. Pritom rast broja stanova za odmor znatno nadmašuje rast broja nastanjenih stanova, a rezultat toga je povećanje gustoće sekundnog stanovanja. Dok na nacionalnoj razini u prosjeku imamo 16 stanova za odmor na 100 nastanjenih stanova, u nekim priobalnim županijama u prosjeku na 100 nastanjenih stanova dolazi 60 i više stanova za odmor. Navedene brojke sugeriraju da raste broj jedinica lokalne samouprave u kojima širenje sekundarnog stanovanja postaje nezaobilazno pitanje upravljanja njihovim razvojem. U tome kontekstu, socijalna dimenzija razvoja sekundarnog stanovanja, konkretno utjecaj vikendaša na socijalnu strukturu i socijalnu dinamiku u naseljima s većim brojem vikendica u fokusu je interesa znanstveno-istraživačkog projekta *Sekundarno stanovanje i socijalna održivost lokalnih zajednica u Hrvatskoj*.

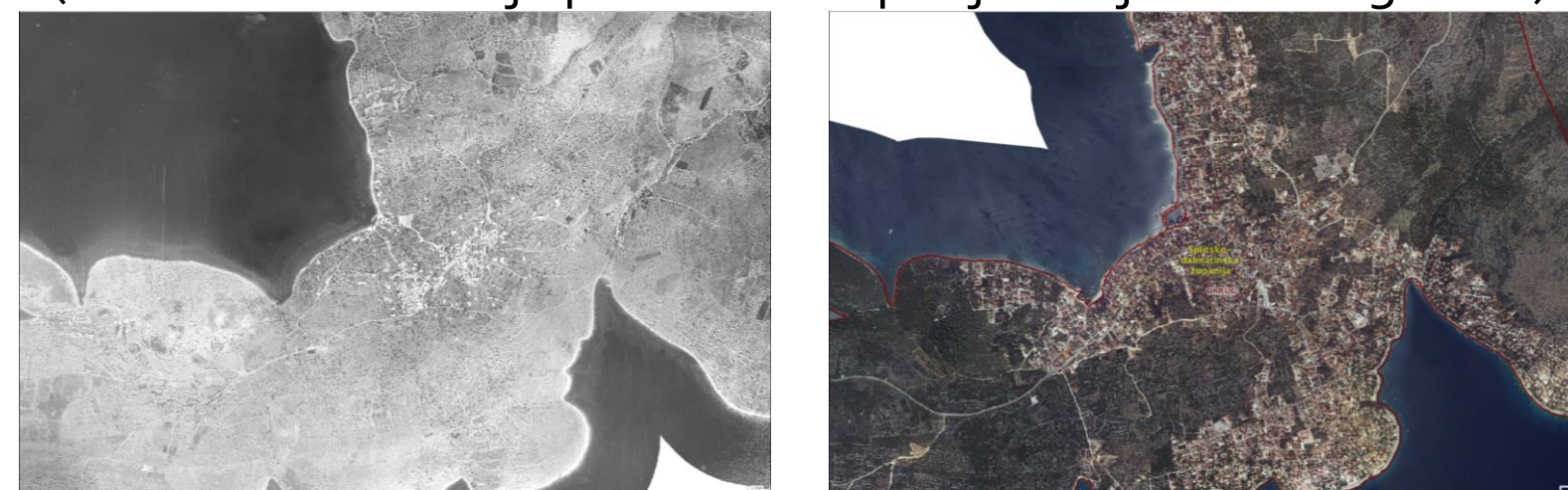
CILJEVI I METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Projekt ima tri osnovna cilja:

- 1) identificirati osnovna obilježja sekundarnog stanovanja u Hrvatskoj
- 2) izraditi tipologiju jedinica lokalne samouprave s obzirom na karakter povezanosti između razvoja sekundarnog stanovanja i lokalnog socioekonomskog razvoja
- 3) istražiti kako se sekundarno stanovanje odražava na svakodnevni život lokalne zajednice, prije svega na lokalne društvene odnose ali na razvojne aspiracije stalnih i povremenih stanovnika.

Prva dva cilja usmjerili su analizu na korištenje podataka prikupljenih Popisom stanovništva, dok je za treći cilj predviđeno provođenje empirijskog istraživanja na tri lokacije s većom gustoćom sekundarnog stanovanja. Konkretno, istraživanje je planirano u naseljima Okrug Gornji, Aljmaš i Červar Porat pri čemu je korišteno eksplorativno sekvencijalno kombiniranje kvalitativnih i kvantitativnih istraživačkih metoda.

1. studija: **Okrug Gornji**, naselje na području Općine Okrug, Splitsko-dalmatinska županija - 2011. popisano 3081 stanovnik i 5678 stambenih jedinica od čega je bilo 1779 stanova za odmor (anketno istraživanje provedeno u proljeće i ljeto 2016. godine)

TRI STUDIJE SLUČAJA

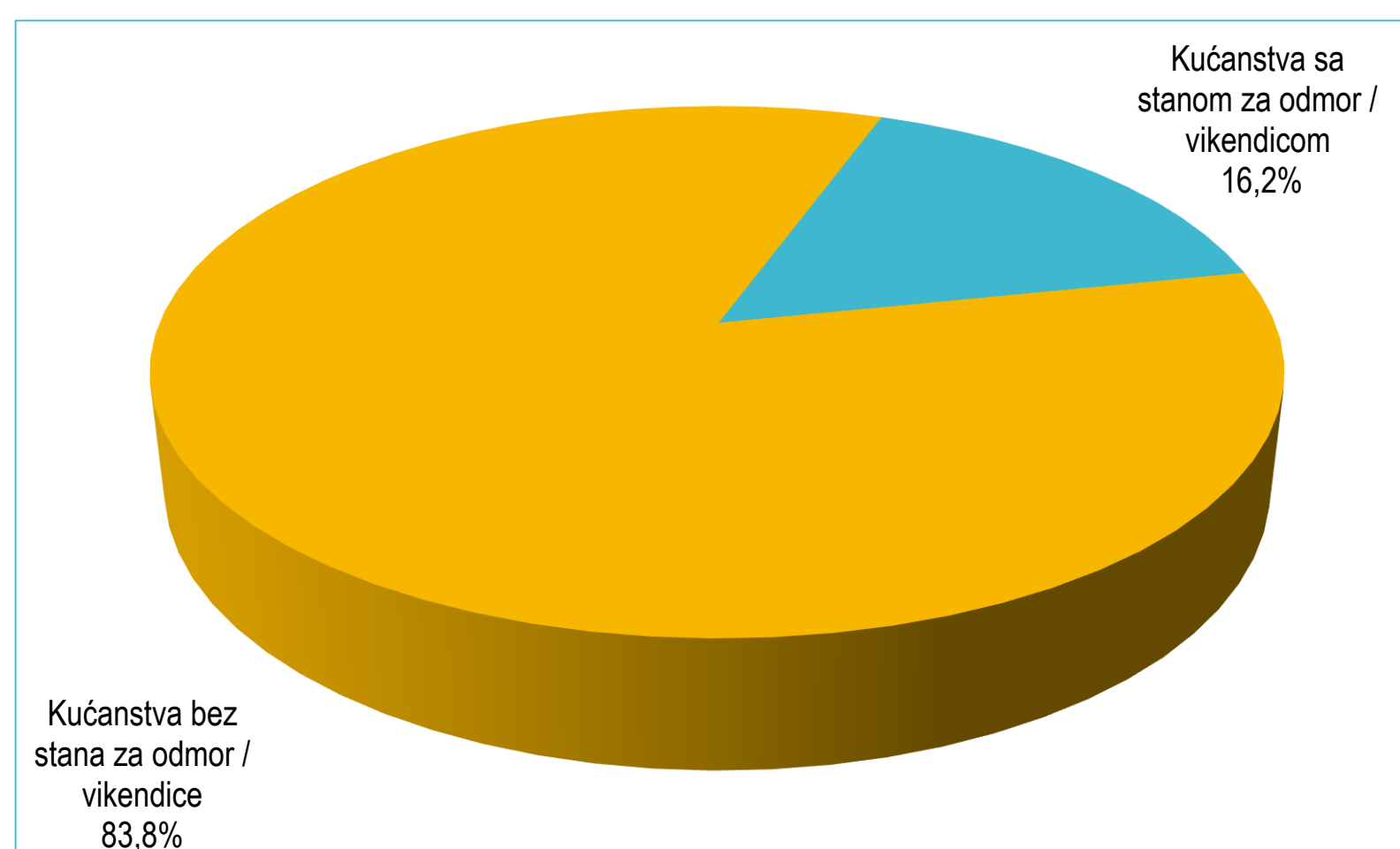
2. studija: **Aljmaš**, naselje na području Općine Erdut, Osječko-baranjska županija - 2011. popisano 605 stanovnika i 1041 stambena jedinica od čega je bilo 712 stanova za odmor (anketno istraživanje u tijeku)

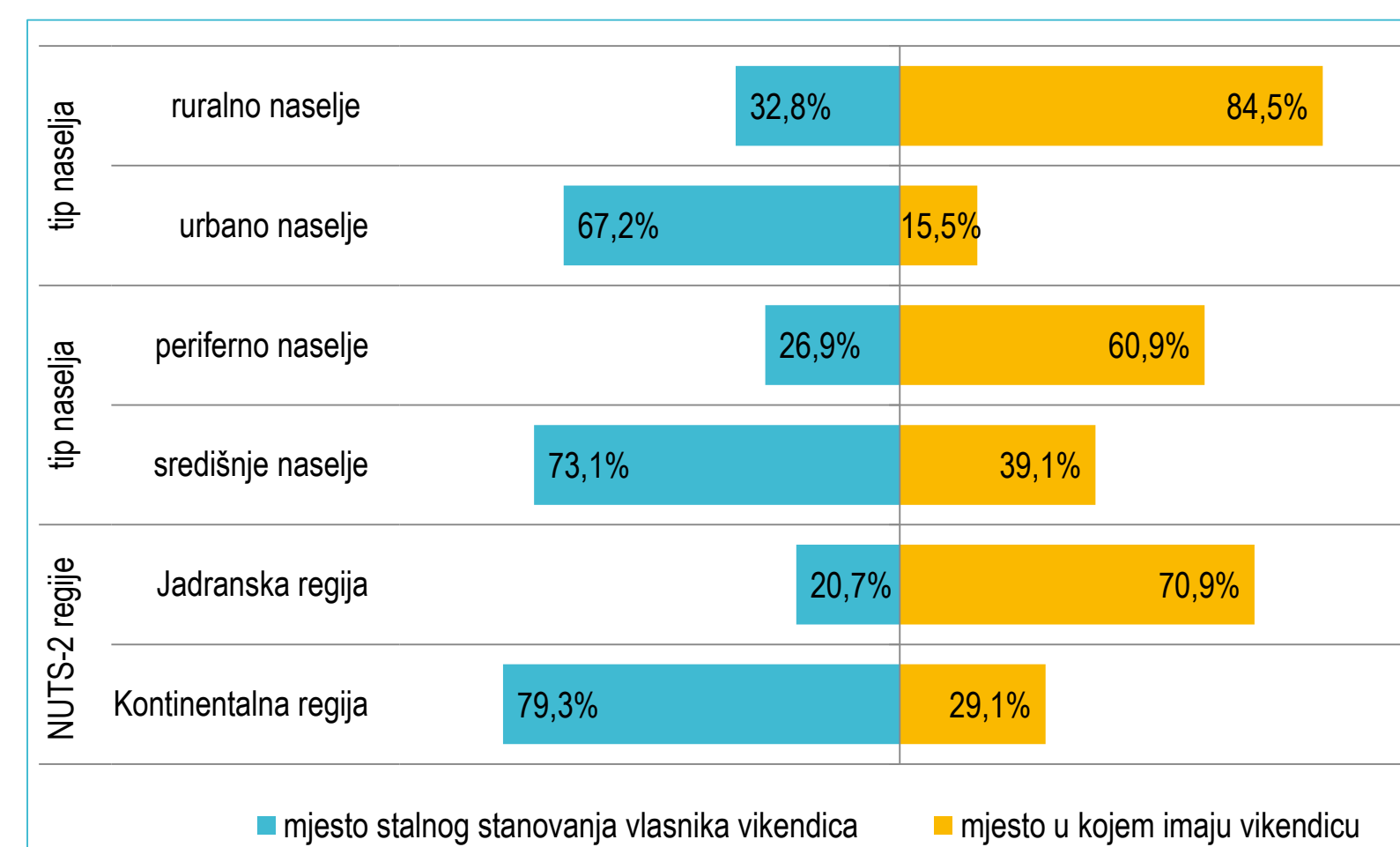
3. studija: **Červar Porat**, naselje na području Grada Poreča, Istarska županija - 2011. popisano 527 stanovnika i 1935 stambenih jedinica od čega je bilo 1705 stanova za odmor (anketno istraživanje u tijeku)

REZULTATI ANALIZE SEKUNDARNIH PODATAKA

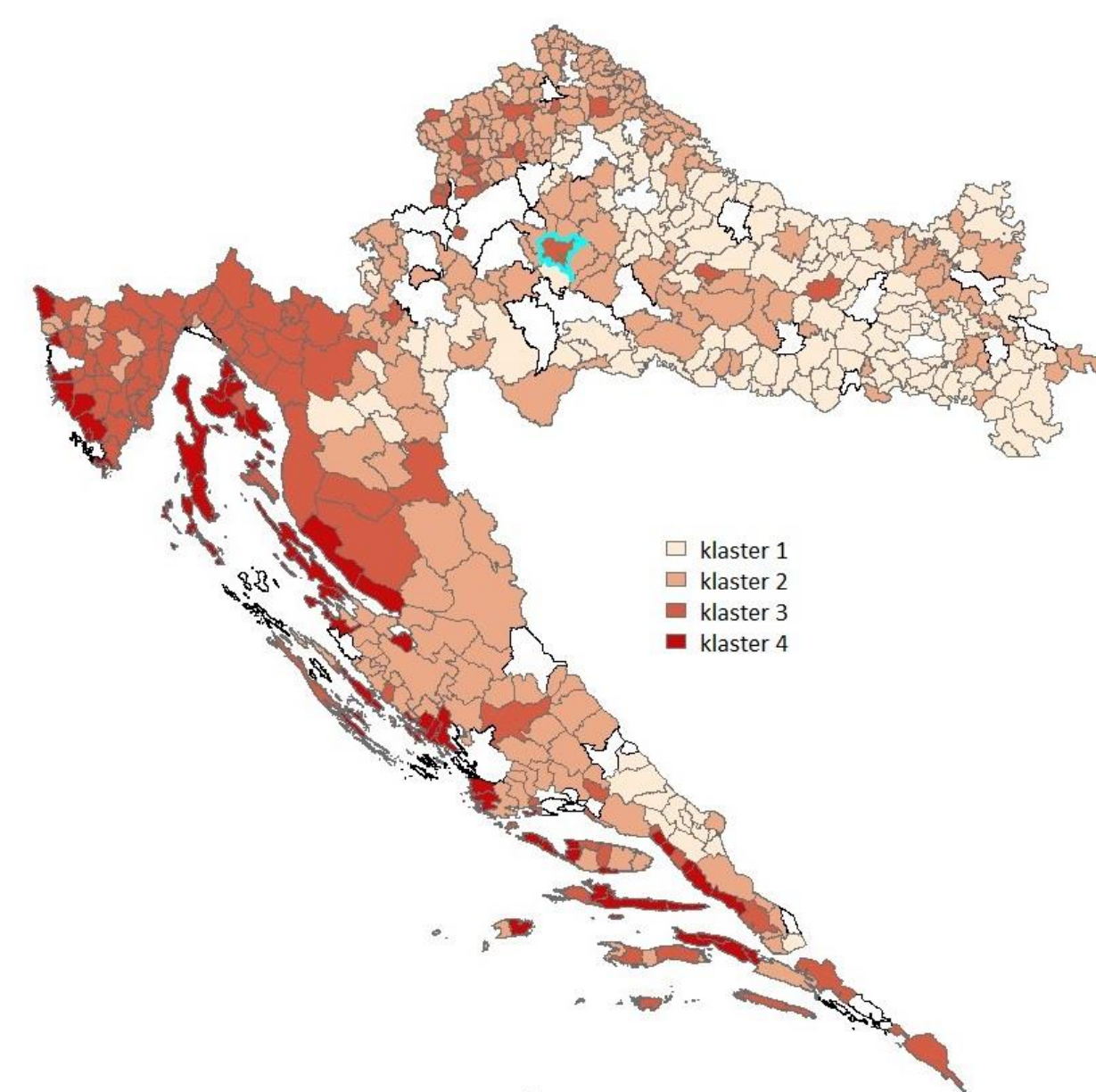

U prosjeku svako šesto kućanstvo u Hrvatskoj ima stan za odmor što govori da je sekundarno stanovanje još uvijek dostupno tek manjem dijelu hrvatskog društva. Usporedba sa situacijom u drugim europskim državama pokazuje da je u Hrvatskoj zastupljenost sekundarnog stanovanja u okvirima europskog prosjeka; sličan udio (između 15 i 20%) zabilježen je primjerice u Italiji i Grčkoj.

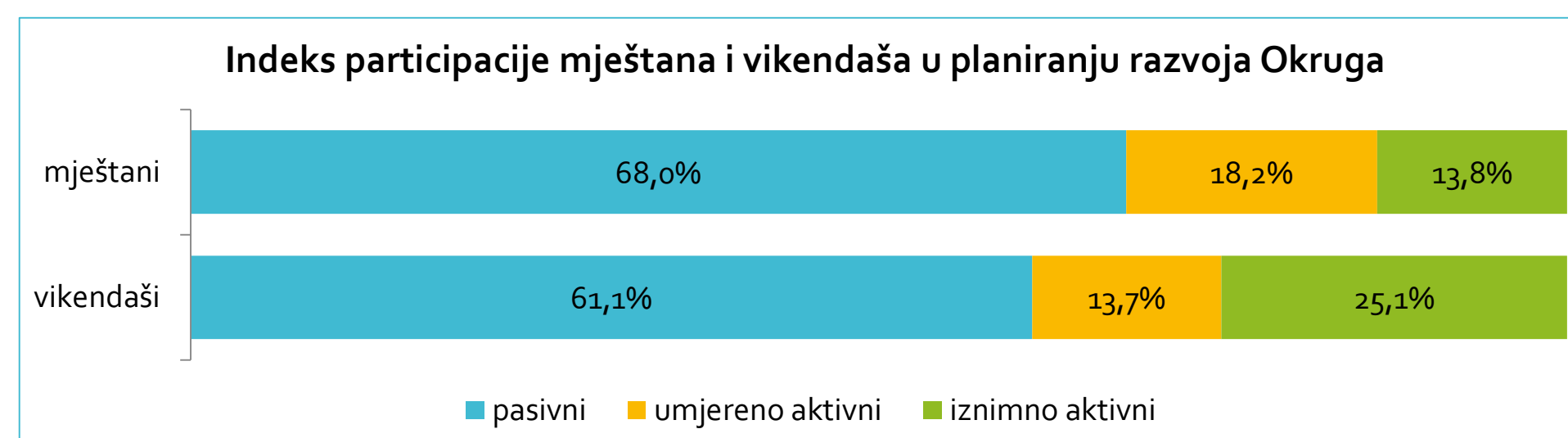
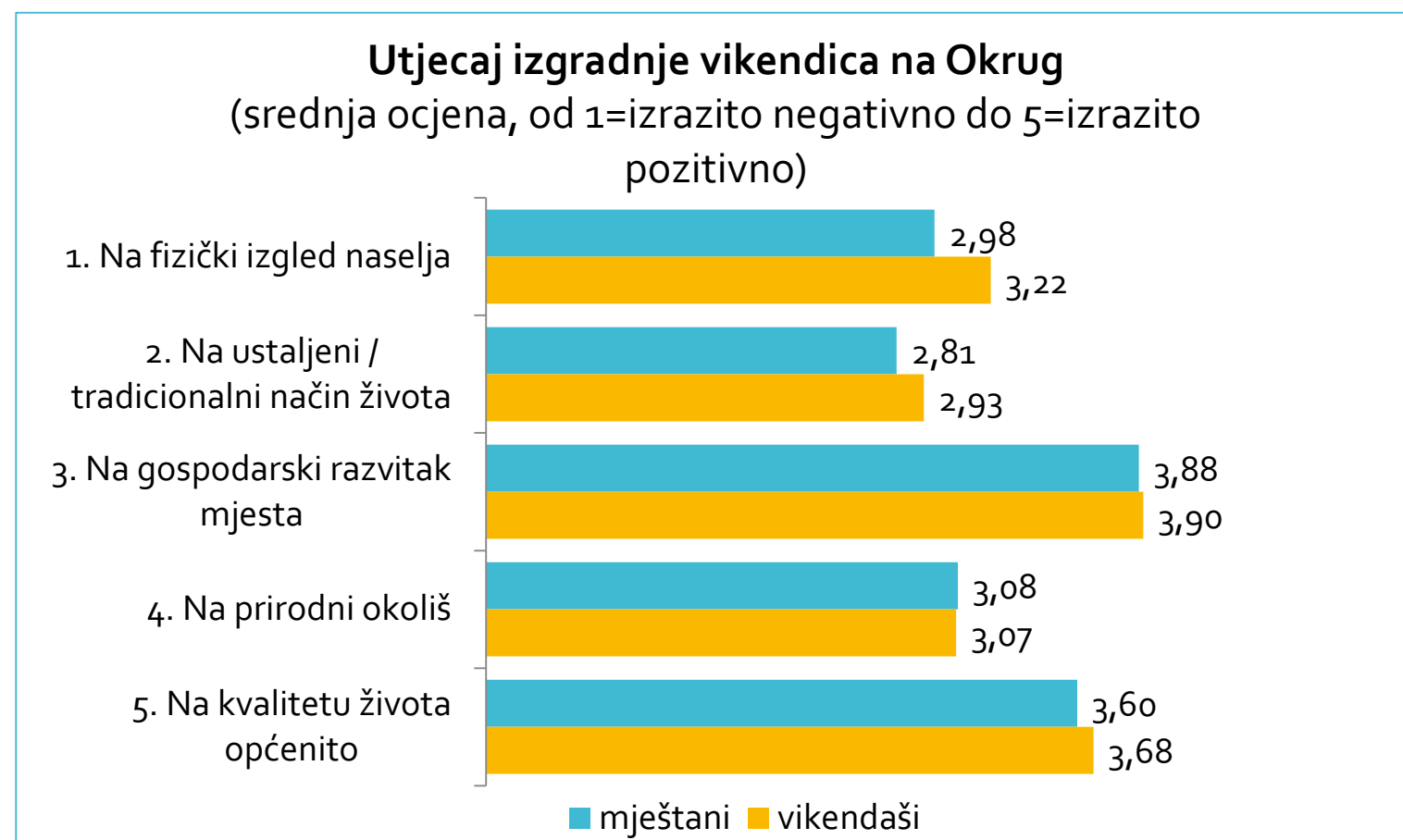
Kontraurbanizacijski karakter dominantno je obilježje sekundarnog stanovanja i u Hrvatskoj – ishodište te prakse je uglavnom u velikim, urbanim i središnjim naseljima dok su glavna odredišta najčešće manja, ruralna i periferna naselja. Uočena je i tendencija prostornog koncentriranja stanova za odmor u dvije zone. Prva zona obuhvaća obalni prostor (oko 70% od svih stanova za odmor se nalazi u Jadranskoj regiji), dok se druga zona sa znatnijom prisutnošću stanova za odmor nalazi u Kontinentalnoj regiji i obuhvaća širu regiju oko grada Zagreba.

	Broj stanova za odmor na 100 nastanjenih stanova	Broj turističkih noćenja per capita	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi jedinice lokalne samouprave per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu 16-65 godina	Indeks kretanja stanovništva (2001.-2011)
Klaster 1 (N=145)	9	0	15.329,84 kn	878,86 kn	29,76%	57,21%	85,8
Klaster 2 (N=226)	27	6	20.783,59 kn	1.436,73 kn	17,49%	66,90%	95,1
Klaster 3 (N=93)	30	27	28.993,58 kn	2.879,07 kn	11,47%	78,86%	98,6
Klaster 4 (N=55)	173	235	24.007,58 kn	5.222,09 kn	11,01%	80,16%	104,8

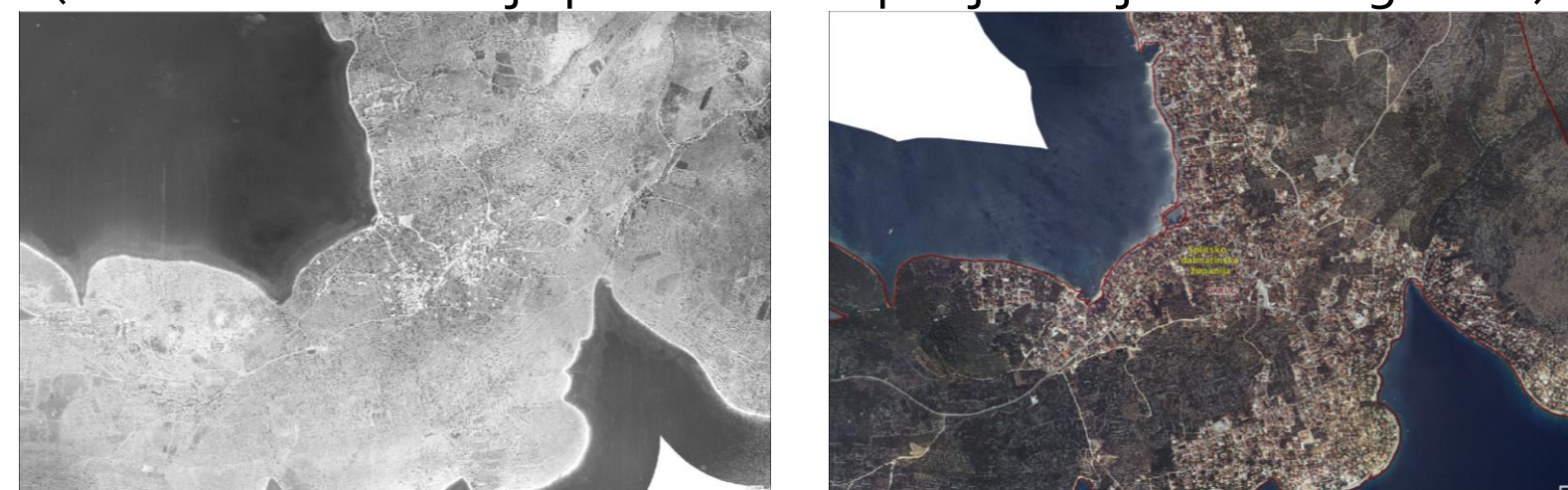

Analiza homogenosti provedena na 519 jedinica lokalne samouprave s manje od 15.000 stanovnika upućuje na to da je u Hrvatskoj gustoća sekundarnog stanovanja pozitivno povezana s lokalnim socioekonomskim razvojem te, što je posebno važno, da se ta povezanost javlja neovisno od stupnja razvijenosti turizma. Pritom su pokazatelji socioekonomskog razvoja bolji tamo gdje dolazi do preklapanje razvijenosti sekundarnog stanovanja s razvijenosti turizma. Konkretno, u klasteru 4, u kojem se nalaze jedinice lokalne samouprave iznimno atraktivne za sekundarno stanovanje ali i za boravak turista, vrijednosti pokazatelja socioekonomskog razvoja slične su onima zabilježenima u razvijenim jedinicama lokalne samouprave u Hrvatskoj.

IZBOR IZ REZULTATA ANKETNOG ISTRAŽIVANJA PROVEDENOG U OKRUGU (anketirano je 203 mještana i 211 vikendaša)

1. studija: **Okrug Gornji**, naselje na području Općine Okrug, Splitsko-dalmatinska županija - 2011. popisano 3081 stanovnik i 5678 stambenih jedinica od čega je bilo 1779 stanova za odmor (anketno istraživanje provedeno u proljeće i ljeto 2016. godine)

2. studija: **Aljmaš**, naselje na području Općine Erdut, Osječko-baranjska županija - 2011. popisano 605 stanovnika i 1041 stambena jedinica od čega je bilo 712 stanova za odmor (anketno istraživanje u tijeku)

3. studija: **Červar Porat**, naselje na području Grada Poreča, Istarska županija - 2011. popisano 527 stanovnika i 1935 stambenih jedinica od čega je bilo 1705 stanova za odmor (anketno istraživanje u tijeku)

